

Život v dialogu s druhými

Umět naslouchat a být otevřený názorům druhých jsou nezbytné podmínky pro život v lásce. Potom bude vzájemný dialog tou nejobyčejnější příležitostí, jak se přiblížit k Pravdě. Nový text v rámci úvah o „Výchově osobnosti“.

17.09.2015

„Pec prověří hrnčířovu nádobu a člověk je vyzkoušen v rozhovoru. Na ovoci se pozná, kdo pěstoval strom; na slovech se projeví smýšlení

lidského srdce.“¹ Podstatným projevem osobní vyzrálosti je schopnost vést dialog, postoj otevřenosti k druhým, který se projevuje v srdečném vztahu a upřímné touze chápat každého člověka.

„Poznávat jiné lidi, jiné kultury nám přináší mnoho dobrého, rosteme tím (...). Dialog je pro vyzrálost velmi důležitý, protože člověk v konfrontaci s druhým člověkem, s jinými kulturami, dokonce i s jinými náboženstvími roste: roste a vyzrává. Jistě, existuje určité nebezpečí: když se člověk v dialogu uzavírá a hádá se, může se bít; je tu nebezpečí boje a to není dobré, protože my vedeme dialog proto, abychom se setkali, ne abychom bojovali. A jaký musí být ten nejhlubší postoj, aby se dialog vedl a ne aby se bojovalo? Mírnost, schopnost pokojně se setkávat s lidmi a kulturami; schopnost klást inteligentní otázky: „Proč je tato

kultura právě taková? Naslouchat druhým a potom mluvit. Nejprve naslouchat a pak mluvit.“²

1 Sír 27, 5-6

2 František, Promluva, 21-VIII-2013

Umění naslouchat

Písmo svaté oplývá chválou těch, kdo umí naslouchat, a naopak opovrhuje těmi, kdo si druhých nevšímají.

„Ucho, které poslouchá životodárné domluvy, bude přebývat mezi moudrými“¹, říká kniha Přísloví; a apoštol Jakub doporučuje, „že člověk má být čilý, když něčemu naslouchá, ale váhavý, než začne mluvit nebo než se rozzlobí.“² Svatopisci sáhnou občas i po jemné ironii: „Kdo se domlouvá s hlupákem, jako by hovořil s ospalcem.“³

Častým problémem při naslouchání je, že zatímco druhý mluví, vzpomene si na něco, co má nějakou

souvislost s tím, co protější strana říká, a je připraven vyjádřit „svůj názor“, jakmile se odmlčí. Rozhovor je možná živý, jeden druhému bere slovo, ale nenaslouchá se.

Jindy je problémem to, že k rozhovoru nedojde spontánně, a je třeba ho obezřele vyhledávat. V těchto případech se musíme vyhýbat domýšlivosti, tj. sklonu v každé chvíli dávat najevo naši duchaplnost nebo naše znalosti; naopak, lépe je být otevřený a vnímavý, toužící se od druhých něco naučit, abychom si každý den rozšířili náš obzor. Tímto způsobem budeme pozorně naslouchat věcem, aniž by to z naší strany bylo pokrytecké, které nás možná zpočátku příliš nezajímají: mnohokrát se jedná o upřímnou snahu povznést se nad vlastní názory, udělat druhému radost a něco se přiučit. Umění konverzace vyžaduje sladit odvážnost s moudrostí, zájem s taktností,

nebezpečí s příležitostí. Je třeba neupadnout do lehkovážnosti, být připraven napravit neuvážená nebo nevhodná slova, která z nás snad vyklouzla, nebo napravit kategorické tvrzení, které jsme měli lépe promyslet. V každém případě dobré rozhovory vždycky zanechají nějakou stopu: předkládané myšlenky a argumenty později přijdou znovu na mysl, objeví se nové nápady a touha v této výměně názorů pokračovat.

Otevřenost k druhým lidem

Jaký kontrast je mezi těmi, jejichž duch předčasně zestárne, a těmi, kdo zůstávají mladými a nezdolnými až do svých posledních dní. Musíme si být vědomi, že my všichni disponujeme prostředky, které čekají na využití: nadání, jež jsme dosud nevyužili, úsilí, které jsme nikdy nevyvinuli. Ať jsme sebevíc zaneprázdnění nebo unavení,

nemůžeme se zastavit, přerušit studium a nebo ignorovat myšlenky druhých lidí.

Je vhodné, abychom vyšli ze sebe; abychom se otevřeli Bohu a skrze něho i ostatním lidem. Jen tak překonáme tento egocentrismus, který nás někdy vede k tomu, že přizpůsobujeme realitu světa naší úzkoprsosti nebo našemu omezenému vidění věcí. Budeme se tak mít více na pozoru před určitými nedostatky, které vytvářejí bariéry mezi lidmi a skrývají v sobě proto určitý stupeň nezralosti: vyjadřovat se kategoricky, když to mnohokrát neodpovídá našemu poznání věcí; projevovat své názory vůči druhým v kritickém duchu; posloužit si prefabrikovanými řešeními nebo často omílanými a otřepanými radami; rozčilovat se, když někdo neuvažuje jako my, i když následně hovoříme ve prospěch různosti a tolerance; být plní zášti, když někdo v

našem okolí nějak vyniká; vyžadovat po druhých takovou dokonalost, která je nad jejich síly a kterou ani my nedosahujeme; požadovat upřímnost a přirozenost, když se sami vyhýbáme nápravě.

Zralost a kritický pohled

Pohlížíme-li na druhé s láskou, často si uvědomíme, že jim můžeme pomoci radou přítele; řekneme jim důvěrně, co si možná druzí také všimli, ale nebyli tak věrní, aby je upozornili. Pouze tato základní věc, láska, způsobuje, že napomenutí nebo kritické slovo je vskutku užitečné a konstruktivní: „budeš-li muset opravovat jejich chyby, čiň tak s láskou, ve vhodnou chvíli, aniž bys druhého ponížil..., a se snahou poučit se a zlepšit se v tom, co u druhých opravuješ.“⁴

Abychom dokázali změnit druhé, musíme být schopni změnit sami sebe. Když víme, co je třeba polepšit

a jak je to obtížné a zároveň důležité a osvobozující, tehdy je snadnější pohlížet na druhé objektivněji s touhou opravdu jim pomoci. Ten, kdo si umí sobě samému věci vyjasnit ví, jak a kdy je říci druhým, a je též schopen jim přiměřeně naslouchat.

Umět přijímat a souhlasit s kritikou je důkazem duchovní velikosti a velké moudrosti: „Kdo miluje napomenutí, miluje poznání, kdežto kdo domluvy nenávidí, je tupec.“⁵ Nicméně přijímat to, co nám říkají druzí, neznamená žít stále tak, že budeme záviset na tom, co kritického bude řečeno o našem profesionálním nebo společenském životě. Že budeme tancovat podle toho, co se říká nebo neříká o tom, co konáme nebo co jsme. Tato starost by se nakonec stala patologickou. Stane se, že ten, kdo věci dělá dobře, bývá dosti kritizován: posuzují ho možná ti, kdo nic nedělají, protože jeho život a práce je jakoby obviňuje⁶. Nebo ti,

kdo konají přesně opačně, protože ho považují za nepřítele. A někdy i ti, kdo dělají tytéž nebo podobné věci a kvůli tomu žárlí. Není proto málo případů, kdy je třeba si nechat „odpustit“ od těch, kdo nedělají téměř nic, a od těch, kdo nechápou, že se může udělat něco dobrého i bez jejich účasti. V těchto případech, jak nám radil náš Otec, „musíme mlčet, modlit se, pracovat, usmívat se... a čekat. Nepřikládejte žádnou důležitost těmto hloupostem: milujte opravdově všechny tyto duše. Caritas mea cum omnibus vobis in Christo Iesu!“⁷

Odpovědnost jít příkladem

Zralost spojuje otevřenost k druhým s věrností vlastní cestě a vlastním zásadám a to dokonce i tehdy, když ve vlastním prostředí nenacházíme porozumění nebo přijetí. Je jisté, že lhostejnost, kterou v našem okolí vnímáme, může znamenat, že i my

zřejmě musíme něco změnit nebo alespoň vysvětlit nebo lépe prezentovat. Ale existují některé věci, které se u nás nesmí nikdy změnit, ať se děje, co se děje, ať už nás poslouchají nebo ne, chválí nebo uráží, přijímají nebo odmítají, schvalují nebo zavrhuji: „a tento střet, způsobený tím, že svou víru budeš projevovat skutky, to je právě ta přirozenost, kterou od tebe žádám.“⁸

Není vzácné, že se člověk cítí osamocen a bez pomoci i ve svých nejlepších snahách. Pokušení nechat toho může být velice silné. Může se mu zdát, že jeho příklad nebo svědectví nejsou k ničemu, ale není tomu tak: zápalka asi neosvítí celý pokoj, ale všichni v tom pokoji ji vidí. Bude mnoho lidí, kteří si myslí, že nedokáží tento příklad napodobit, ale ví, že ho chtějí následovat alespoň tak, jak mohou, a tak toto svědectví je táhne vzhůru. Všichni si

pamatujeme, jak nám pomohl ve zlepšení dobrý příklad mnohých osob. A přesto je pravděpodobné, že tyto osoby ví velmi málo o tom, jaký vliv na nás měly. Máme velkou odpovědnost při pozitivním působení na druhé. „Špatným příkladem ani vlastní nedbalostí nesmíš kazit duše svých lidských bratří.“⁹ Musíme hovořit, dávat rady, motivovat, povzbuzovat, ale především se snažit, aby byla naše slova doprovázena skutky skrze svědectví našeho života. Není možné, aby to tak bylo pokaždé nebo dokonce ve většině případů, ale musíme chtít, abychom sloužili všem, a v případě špatného příkladu umět od srdce poprosit o prominutí.

1 Př 15, 31

2 Jk 1, 19

3 Sír 22, 8

4 Výheň, č. 455

5 Př 12, 1

6 Prv. Mdr 2, 10-20

7 Sv. Josemaría, Dopis svým synům v Holandsku, 20-III-1964 (Prv. Vázquez de Prada, A. Zakladatel Opus Dei (III), Madrid: Rialp, 2003, str. 530

8 Cesta, č. 8

9 Výheň, č.. 955

Bojovat po celý život

Otevřít se druhým je úzce spojeno s tím, jak postupujeme v úkolu, jenž nás doprovází po celý život: rozeznat podobu pýchy a bojovat za větší pokoru. Pýcha se dere těmi nejpřekvapivějšími skulinami ve vztazích s našimi bližními. Kdyby se nám ukázala napřímo, její tvář by nám byla odporná, a proto její nejobvyklejší strategií je skrýt svou tvář, převléci se. Pýcha se obvykle skrývá za jinou aktivitou, zdánlivě

pozitivní, kterou polehoučku kontaminuje. Později, když zesílí, její nejjednodušší a nejzákladnější projevy rostou. Jsou vlastní nezralé osobnosti: chorobná nedůtklivost, stálé mluvení o sobě, samolibost a nepřirozenost ve výrazech a mluvě, nafoukané a namyšlené postoje spolu s prohlubující se neschopností poznat vlastní slabost.

Pýcha se často převléká za moudrost, což by se dalo nazvat intelektuální pýchou, která na sebe bere podobu preciznosti. Jindy se skrývá za vášnivou touhou konat spravedlnost nebo bránit pravdu, i když v hloubce dříme především touha po odplatě nebo nafoukané přesvědčení, které zotročuje: snaha všechno vymezovat, posuzovat. Jedná se o postoje, které místo aby pravdě sloužily, pravdou si posluhují - jsou jakýmsi jejím stínem -, aby živily přání stavět se nad druhé.

Stejně jako neexistuje úplné a dokonalé zdraví, tak také nemůžeme úplně skoncovat s falešnými argumenty pýchy. Ale můžeme ji lépe odhalovat a nedopustit, aby nám ubírala prostor. Nastanou okolnosti, kdy nás pýcha oklame, protože má tendenci nás zahánět do kouta: nechceme, aby nám druzí pomáhali odhalovat naše chyby. Ale když my sami nevidíme její tvář skrytou pod různými podobami, tak druzí ji uvidí. Jestliže jsme schopni vyslechnout bratrské napomenutí, konstruktivní kritiku, budeme moci pýchu snadněji demaskovat. Musíme být pokorní a přijmout pomoc od druhých a být pokorní také proto, abychom druhým pomáhali, aniž bychom je pokořovali.

Zralost se nakonec dá shrnout jako „zdravý psychologický předpoklad“ neustále myslet na druhé“. ¹ Zralou osobnost, kterou si od nás Bůh žádá - a o kterou všichni usilujeme, i když ji

někdy hledáme na nepravém místě -,
je osobnost toho, kdo bude mít „srdce
milující, srdce trpící, srdce, které se
raduje s druhými“.²

1 Výheň, n. 861

2 František, Promluva, 17-VI-2013

Alfonso Aguiló

---

pdf | dokument generován automaticky
z [https://opusdei.org/cs-cz/article/zivot-
v-dialogu-s-druhymi/](https://opusdei.org/cs-cz/article/zivot-v-dialogu-s-druhymi/) (27.03.2025)